

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และ
สภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาว วรารัตน์ ทิพย์รัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0849-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, MEDIA EXPOSURE BEHAVIOR,
STUDENTS' LEADERSHIP AND INSTITUTIONAL ENVIRONMENT WITH
DEMOCRATIC ACTIVITY PRACTICE OF NURSING STUDENTS
IN NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION
OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Miss Wararat Tiparat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0849-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โดย

นางสาว วรรัตน์ ทิพย์รัตน์

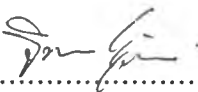
สาขาวิชา

การพยาบาลศึกษา

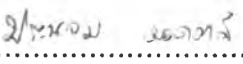
อาจารย์ที่ปรึกษา

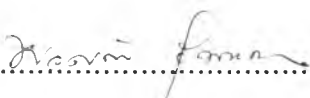
รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

วารัตน์ ทิพย์รัตน์: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, MEDIA EXPOSURE BEHAVIOR, STUDENTS' LEADERSHIP AND INSTITUTIONAL ENVIRONMENT WITH DEMOCRATIC ACTIVITY PRACTICE OF NURSING STUDENTS IN NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH) อ. ที่ปรึกษา รศ. พ.ศ.ศ. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหะพาน, 136 หน้า. ISBN 974-13-0849-3.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 จำนวน 384 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามพฤติกรรมการรับสื่อ แบบสอบถามภาวะผู้นำของนักศึกษา แบบสอบถามสภาพแวดล้อมของสถาบัน และแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงแล้ว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโค้ง สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 170.21 (คะแนนเต็ม 260 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 65.47 ซึ่งค่อนข้างน้อย
2. จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ตัวแปรที่พยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ คือ พฤติกรรมการรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล สภาพแวดล้อมของสถาบัน จำนวนปีที่ศึกษา สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ร้อยละ 29.2 ($R^2 = .292$) ได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$\hat{Z}_y = .376* Z_{MEDIA} + .256* Z_{LEAD} + .117* Z_{ENVI} + .107* Z_{CLASS}$$

สาขาวิชา..... การพยาบาลศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต
 ปีการศึกษา..... 2543..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

##427 75865 36: MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD: PERSONAL FACTORS / MEDIA EXPOSURE BEHAVIOR / STUDENTS ' LEADERSHIP/ INSTITUTIONAL ENVIRONMENT / DEMOCRATIC ACTIVITY PRACTICE.

WARARAT TIPARAT: RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, MEDIA EXPOSURE BEHAVIOR, STUDENTS ' LEADERSHIP AND INSTITUTIONAL ENVIRONMENT WITH DEMOCRATIC ACTIVITY PRACTICE OF NURSING STUDENTS IN NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN CHOONHAPRAN, Ph. D. : 136 pp. ISBN 974-13-0849-3.

The purposes of this study were to examine the relationships between personal factors, media exposure, students' leadership and institutional environment with democratic activity practice of nursing students in nursing colleges under the jurisdiction of the Ministry of Public Health and to explore the variables that predicted democratic activity practice of nursing students. Subjects were 384 nursing students class 1 to 4 which were selected by stratified random sampling. Data were collected by using 5 instruments: demographic data form, media exposure behavior, students' leadership, institutional environment and democratic activity practice of nursing student questionnaires. Which were tested for content validity and reliability. Data were analyzed by percent, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression at the significance level of .05.

The major findings were as follows;

1. The mean score of democratic activity practice of nursing students was at low level (mean = 170.21, total score = 260) and accounted for 65.47 percent.

2 Class, grade, media exposure behavior, students' leadership, institutional environment had relationships with democratic activity practice of nursing students at the significance level of .05

3. Factors that significantly predicted the democratic activity practice of nursing students in stepwise multiple regression analysis at the level of .05 were four predictor variables and were able to account for 29.2 % (R² = .292) of the variance. They were media exposure behavior, students' leadership, institutional environment and class. The predicted equation in standard score form can be stated as follow:

$$\hat{Z}_y = .376* Z_{MEDIA} + 256* Z_{LEAD} + .117* Z_{ENVI} + 107* Z_{CLASS}$$

Field of study.....Nursing Education....
Academic year.....2000.....

Student's signature.....*Wararat Tiparat*.....
Advisor's signature.....*Paungphen Choonhapran*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา เอาใจใส่ รวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้วิจัยรู้จักคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยให้เหตุผล และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รอดคำดี ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และคำแนะนำ เกี่ยวกับการใช้สถิติ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อบรมสั่งสอนด้วยความรัก ความอบอุ่น ตลอดระยะเวลาของการศึกษา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ สนับสนุนทุนส่วนหนึ่งเพื่ออุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านดังรายนามในภาคผนวก ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย ตลอดจน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั้ง 7 แห่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บ รวบรวมข้อมูล รวมทั้งอาจารย์พยาบาลทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง อนึ่งการวิจัยครั้งนี้ จะไม่ประสบความสำเร็จได้เลย ถ้าปราศจากความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลทุก ท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ อารีย์ ทิพย์รัตน์ ผู้ล่วงลับไปแล้ว คุณพ่อ น้องสาว น้องชาย และผู้ให้กำลังใจ คอยดูแล เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนสนับสนุน ทุนทรัพย์ในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา จนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

วรารัตน์ ทิพย์รัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาการวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
1.4 แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.....	15
2.2 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	16
2.3 แนวคิดการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย.....	21
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรับสื่อ.....	29
2.5 แนวคิดภาวะผู้นำของนักศึกษา.....	35
2.6 แนวคิดสภาพแวดล้อมของสถาบัน.....	43
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพเครื่องมือ.....	72
3.3 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	96
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	98
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	105
รายการอ้างอิง.....	107
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	118
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุมัติข้าราชการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือ ขออนุญาตเก็บข้อมูล.....	120
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	124
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	129
ประวัติผู้วิจัย.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิทยาลัยพยาบาลในแต่ละภาค.....	72
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามจำนวนปีที่ศึกษา.....	89
3 ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความเบ้ และ ค่าความโค้งของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนพฤติกรรมกรรับสื่อ ภาวะผู้นำของ นักศึกษา สภาพแวดล้อมของสถาบัน และการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตย ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล.....	90
4 ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความเบ้ และ ค่าความโค้งของการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกรายด้าน.....	92
5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนปีที่ศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมกรรับสื่อ ภาวะผู้นำของนักศึกษา สภาพแวดล้อมของสถาบัน กับการปฏิบัติ กิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาล แสดงในรูปเมตริกสหสัมพันธ์.....	93
6 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของตัวแปรพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลทุกตัว.....	94
7 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของตัวแปรพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับ คัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย.....	95

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	68